

Interpres

Parmakkapı, İmam Sokak Ziya bey Han Kat 4
Ttelefon : 44 72 34 Beyoğlu

No. 2.9 Ocak 1967

Bugün (İst)

Mimar Sinan'ın mübarek naaşı çalındı mı?

Sinan'ın mezarı
açılmış fakat
kemiklerine
raslanmamıştır.
Daha evvel
mezar hiç
açılmamıştı!..

■ Koca Sinan'ın zarif türbesinden bir görünüş. Önde görülen kub-
belli yer sebilidir. (Foto: BUGÜN)

MİMAR Sinan dünya Sinan, dünyanın belki de Onun en muhteşem eseri
mimarisinde benzeri gelmiş geçmiş en büyük mi- sayılan Süleymaniye Câmi
olmayan en güzel eser- marlarından biri olduğu gi- bir ihtişam ve eşsiz siteçlik
leri veren bir san'at dehâsı- bi, en mütevazi insanların örneği olarak karşımızda bu-
dur. Bugün Kanunî Sultan dan da biriydi. Zira yaptığı lunur. O, hayatında, son de-
Süleyman devri dendiğinde eserlere her mimar, san'at- rece zengin bir imparatorlu-
Sinan akla gelmektedir. Zira kâr imzasını atardı da, o as- ğun, en büyük bir memuru
o muhteşem devri tek başı- la atmazdı. Yalnız Çekmece bulunduğunda halde ölümünde
na sürükleyen, câmi ve âbi- köprüsünde onun adı geçen hiçbir mirası da çıkmamış-
deleriyle yaşatan yalnız Si- kitabeyi hariç tutmak gerek- ti. Ama borcu da yoktu. Evi
nan'ın eserleridir. tir. (Devamı Sa. 5 Sü. 6 da)

(Baş tarafı 1. Sayfada)
Her gece misafirlerle dolu bulunurdu. Aynı zamanda çok iyi bir aile babası olarak tanınırdı. Yaşı da zamanla ilerlediğinden ona «Koca Sinan» denmeğe başlanmıştı. Sağlığında azıcık parası ile yaptığı Atikali-Akşemseddin mevkiindeki mescidi, Türk mescid mimarisinde bir merhale olacak derecede bir orijinallik gösterirdi. Sinan'ın hayatında içinde sakladığı bir arzusu vardı. Süleymaniye Câmiinin bir kenarında gömülmek... O bu arzusunda son derece haklıydı da. Ve ölmeden evvel bir san'at eseri sayılacak kabri ni kendi eliyle yapmıştı. Şimdiki İstanbul Müftülüğü denen yerde, köşede şebekeli mermer mezar, yanında şadırvanı ile küçücük fakat o derecede olgun bir zerafeti taşır. Böyle bir sadelikle, sanat zevkini bir araya getirmek ancak Sinan'a hastır Mezarının, dışta kitabesinde küçük bir hatâ yapıldığından ebced hesabı ile ölüm tarihi yakın zamanlara kadar tam okunamamıştı.

Mezarının kavuğu da bilhassa önemlidir. O öldükten sonra adı efsaneleşmişti, o derece ki, çabucak velli mertebesine ulaşmış, ona ait ol-

mayan muhtelif yerlerdeki eserler bile kendisine mal edileceği dereceye kadar gelmişti. Her memleket onun eserleriyle övünürdü. Ta kut sal şehir Mekke'den Budapeşte'ye kadar onun eserleri bulunurdu. Hattâ Mekke'de Kâbe ve etrafı şimdiki görünüşe onun onarımları ve yeniden yaptığı kısımlarla sahip olmuştu. Yeni Suudi Arabistan Melik'nin de Kâbe etrafındaki yapılarda, inşaatlarda, eski izlere dokunulmamasını, Sinan'ın hatlarının ellenilmemesini istemesi, ona karşı olan hürmeti ve minnetli belirten bir nişane olarak kabul edilmelidir. Kâbe'nin sade, fakat eşsiz mihrabı, Kâbe'ye giriş kapıları hep Osmanlı klâsik devrin en güzel örnekleri olarak hâlâ gözleri kamaştırılmaktadır. Her Türk, Sinan'ın bu hizmetinden dolayı ne kadar övünse azdır.

Sultan Mahmud, XIX yüzyılda artık bozulmağa başlayan Yeniçeriliği kaldırdıktan sonra (1826), halk arasında bu askerî teşkilâta karşı bulunan kötü tepki sonucu mezarlıklardaki ne kadar eski, yeni, onlara ait kavuk varsa hepsi yok edilmiş, kırılmıştı. Öyle ki bugün mezarlarda bir yeniçeri kavuğu görmemiz mümkün değildir. Ancak birkaç köşede bucakta kalabilmiştir. Bunlar da çoklukla gözden uzak yerlerde bulunuyor.

Bunlardan Sinan türbesindeki yeniçeri kavuğunu istisna etmek gerekmektedir. İstanbul'un karıştığı o zamanlarda tek bir kişi bile Sinan'ın kavuğuna el sürmemiş, hattâ el sürmek sözle dursun, aklına bile getirmemiştir. Zira o bir semboldü. Veliydi; eserleri erişilmez, efsanevi olarak kabul edilirdi. O, İslâmiyetin, bir milletin yüz ağartıcılarındandı. Sinan hayatı boyunca dalma Yeniçeri ocağında yetiştiği için övgünmüş ve bundan da haz duymuştu. Şair Sa'îye yazdığı hâtıratında bu husus çok açık olarak görülür. Yavuz Sultan Selim devrinde ocağa giren Sinan zamanında yeniçeriliğin son derece gıpta edilecek bir tarihî geçmiş bulunurdu.

Sinan'ın türbesi ve sebili XX. yüzyılda çok harap olmuştu. 1952 yılında rahmetli Yüksek Mimar Sedat Çetintaş burasının restorasyonu esnasında Sinan'ın mezarının araştırılması için Bakanlar

Kurulundan özel bir müsaade istemişti. Bu müracaat üzerine Bakanlar Kurulu toplanmış, Sinan'ın mezarına inme müsaadesi verilmişti. Mezarın inen mimar yaptığı araştırmasının neticesini yayınlamamıştı. Onun vefatı ile, ancak etrafına söylediği bu sır karanlıklara karışmıştır. Biz bizzat kendisinin yakınlarına bildirdiği bu mühim ifşaatı ilk defa Bugün okuyucularına nakletmek istiyoruz. Sinan'ın mezarı açılmış ve her taraf dikkatli araştırılmış ise de, küçük bir kafa kemiği izi hariç, kemiklerine ait hiçbir iz bulunamamıştır. Bu husus araştırmacı Yük. Mimarın da dikkatini şiddetle çekmiş ve kendisi, hayret içinde kaldığını belirtmiştir. Zira türbe yapıldığından beri esaslı hiçbir onarım geçirmediği gibi, bu hususta da elimizde bir belge de mevcut değildir. Zaten mezarı o zamana kadar açılmadı ve tetkik edilemezdi de. Çünkü naklolunmamış, üstelik velilik mertebesinde, çok sevilen bir kişi olduğundan Osmanlılar devrinde mezarına, cenazenin bulunduğu kısma girip incelemek günah sayılmıştır. XIX. yüzyıla kadar Anadolu'yu gezen yabancı gezginler, mezarlar ve türbelerdeki cenazelik kısımlarda cesetlerin bulunduğunu, bozulmadığını, bunlara karşı da halkın daima hürmetkâr kaldığını bildirmişlerdir.

Sinan'ın cesedinin çürümeden durmuş olduğu akla gelmez. Fatih Sultan Mehmed devrine kadar Türklerde cesetlerin mumyalanması usulü biliniyordu. Lâkin Osmanlılar umumiyetle mumyalamayı bilmezler ve yapmazlardı da... Fakat Sinan'ın kemiklerinin hemen hiç kalma macasına yo kolması çok dik kati çeken bir husustur. Çünkü bugüne kadar el değmemiş bir kabirde, yatana ait hiç olmazsa kemik parçalarının bulunacağı pek tabii idi. Bu hususlar göz önüne getirilince birçok meseleler gün ışığına çıkmaktadır.

— Acaba Mimar Sinan'ın mübarek nâsi çalındı mı?

— Yoksa Mimar Sinan'ın türbesi başka bir yerde mi? Üzerindeki kitabesine rağmen bütün bu problemler cevap beklemektedir.

Fakat ortada bir hatikat var ise, Mimar Sinan'ın türbesinde mübarek nâsına ait hiçbir işe rastlanmamış olusudur.